[https://doi.org/10.52240/1857-2367.2020.2\(21\).20](https://doi.org/10.52240/1857-2367.2020.2(21).20)

GENUL *CRATAEGUS* L. ÎN FLORA BASARABIEI

Valentina CANTEMIR

Grădina Botanică Națională (Institut) "Alexandru Ciubotaru",
Chișinău, Republica Moldova

Abstract: As a result of the critical analysis of the genus *Crataegus* L. (Rosaceae Juss.), it has been found that the flora of the researched region includes 6 species: *C. pentagyna*, *C. ucrainica*, *C. microphylla*, *C. rhipidophylla*, *C. monogyna* s. l., *C. x dipyrena*. The species *C. pentagyna* is mentioned in the Red Book of the Republic of Moldova, in the category - [Critically Endangered (CR)].

Key words: family, Rosaceae, genus, *Crataegus*, taxonomy, flora, Bessarabia.

Genul *Crataegus* L. (Păducel) este unul dintre cele mai complexe genuri, din punct de vedere taxonomic, din familia Rosaceae Juss. și include de la 250-300 (Phipps, James, 1990) la 1500 de specii (Цвелев, 2001). Pentru flora R. Moldova Gheideman T. S. (Гейдеман, 1986) indică 8 specii spontane, iar acad. A. Negru (Negru, 2007) - 9 specii, de păducel. Prezența poliploidiei și apomixiei (Цвелев, 2001) determină o mare diversitate de tipuri morfologice de indivizi, ceea ce complică identificarea speciilor genului respectiv. De aceea, este esențial ca materialul colectat în teren să fie divers, amplu și, necesarmente, să conțină ramuri florifere și fructifere. Reprezentanții genului prezintă arbori sau arbuști spinoși, cu frunze lobate sau fidate până la sectate, pe margini serate, cu stipele persistente; răspândiți în special în regiunile temperate și subtropicale ale Emisferei de Nord, preponderent în zona colinară și montană, unde cresc în tufărișuri, păduri și, mai rar, pe versanți de stepă.

În urma prelucrării critice a materialelor erborizate de păducel, din colecția herbarului GBNI, efectuată în legătură cu editarea monografiei „Flora Basarabiei”, a fost stabilit că pe teritoriul florei regiunii cercetate se întâlnesc 6 specii din genul *Crataegus* L.

1. *C. pentagyna* Waldst. & Kit. 1800, in Willd., Sp. Pl. 2, 2: 1006.

Arbore, înflorește în mai-iunie, fructifică în august-septembrie; $2n=34$. Specie silvicolă, vegetează prin poiene, margini de păduri, tufărișuri; răspândită rar în districtele din centrul și sudul teritoriului. Specie Critic periclitată [CR], inclusă în Cartea Roșie a R. Moldova și în Lista speciilor ocrotite de stat. Element Pont-Pan-Balc., arealul cuprinde Caucazul, Europa de Sud-Est, regiunea mediteraneană (Balc.), Asia Mică.

2. *C. ucrainica* Pojark. 1939, Фл. СССР, 9: 502, 441.

Arbust, arbore, înflorește în iunie, fructifică în august-septembrie. Specie silvicolă, vegetează prin poiene, margini de păduri, tufărișuri; răspândită rar în districtele cu păduri de gorun și de stejar cu carpen. Element Euc., cu areal în Europa Centrală și Sud-Est. Prezentă în Lista Roșie a speciilor amenințate UICN.

3. *C. microphylla* K. Koch, 1853, Verh. Vereins Beförd. Gartenb. Konigl. Preuss. Staaten Ser. 2, 1: 288.

Arbust, înflorește în mai-iunie, fructifică în august-octombrie; $2n=32, 34$. Specie silvicolă, vegetează prin poiene, margini de păduri de gârnet, tufărișuri; răspândită rar în zona silvostepii din stânga Prutului de mijloc. Element Eurasiatic, arealul cuprinde Crimeea, Caucazul, Turcia, Iranul.

4. *C. rhipidophylla* Gand. 1871, Bull. Soc. Bot. France, 18: 447. – *C. oxyacantha* L. 1753, Sp. Pl.: 477, nom. rejic. – *C. curvisepala* Lindm. 1918, Sv. Fanerogamfl.: 307, fig. 189, nom. superfl. – *C. pseudokyrstostyla* Klokov, 1954, Фл. УРСР, 6: 574.

Arbust, arbore, înflorește în mai-iunie, fructifică în august-octombrie; $2n=34, 51, 68$. Specie silvicolă, vegetează prin păduri, poiene, margini de păduri, tufărișuri; se întâlnește aproape pe întreg teritoriul „Florei”. Element Eur (Balc); arealul cuprinde Caucazul, Peninsula Scandinavă (sud), Europa Centrală și de Sud, regiunea mediteraneană (Balcani), Asia Mică.

5. *C. monogyna* Jacq. s. l., 1775, Fl. Austr. 3: 50, 292, tab. 292, fig. 1. – *C. lipskyi* Klokov, 1954, Фл. УРСР, 6: 577. – *C. fallacina* Klokov, 1954, Фл. УРСР, 6: 576. – *C. leiomonogyna* Klokov, 1954, Фл. УРСР, 6: 578. – *C. monogyna* subsp. *leiomonogyna* (Klokov) Franco, 1968, Feddes Repert. 79, 1-2: 37. – *C. praearmata* Klokov, 1954, Фл. УРСР, 6: 578.

Specie foarte polimorfă, cu indivizi care manifestă criterii taxonomice de trecere și nu prezintă arealuri bine conturate, delimitate. Considerăm oportună tratarea speciei respective în *sensu lato*. Arbust, arbore, înflorește în mai-iunie, fructifică în august-octombrie; $2n=34$. Silvicolă, vegetează prin păduri, poiene, margini de păduri, tufărișuri; se întâlnește în districtele din partea de nord, centru și de sud a teritoriului. Element Eur-Medit., arealul cuprinde Caucazul, Peninsula Scandinavă (sud), Europa Atlantică și Centrală, regiunea mediteraneană.

6. *C. x dipyrena* Pojark. 1939, Фл. СССР, 9: 508, 462 (*C. pentagyna* Waldst. et Kit. x *C. monogyna* Jacq.).

Arbust, înflorește în mai, fructifică în august-octombrie. Specie silvicolă, vegetează prin tufărișuri, margini de păduri; se întâlnește rar în districtele din partea de sud a teritoriului (silvostepa de gârnet). Element endemic, arealul cuprinde Crimeea, Europa de Sud-Est.

Cercetările au fost realizate cu suportul ANCD în cadrul proiectului „Cercetarea și conservarea florei vasculare și macromicobiotei din Republica Moldova”, cifrul 20.80009.7007.22 (contract de finanțare Nr. 71/PS/2020).

BIBLIOGRAFIE

1. Phipps I., James B. *A checklist of the subfamily Maloideae* (Rosaceae), Eds J. B. Phipps, K.R. Robertson, P. G. Smith, J. R. Rohrer, 1990, vol. 68, issue 10, pp. 2209–2269.
2. Negru A. *Determinator de plante din flora Republicii Moldova*. Chișinău, Edit. Universul, 2007, 391 p.
3. Гейдеман Т. С. *Определитель высших растений Молдавской ССР*. Кишинев, Штиинца, 1986, 637 с.
4. Цвелев Н. Н., *Crataegus* L. // *Флора Восточной Европы*. – СПб: Мир и семья, изд-во СПХФА, 2001. Т. 10. С. 557-586.